Het ziekenhuis verlaten met een urinaire katheter

azdelta
Uw ziekenhuis.

Beste patiënt

U hebt een probleem om uw blaas op de gewone, natuurlijke manier te ledigen. Daarom heeft uw arts u voorgesteld om een katheter te plaatsen. Dit kan een transurethrale katheter (TUK) of suprapubische katheter (SPK) zijn. Om uw angst voor het onbekende weg te nemen en uw zelfstandigheid te behouden, geven wij u graag enkele praktische tips.

We wensen u een spoedig herstel.

De dienst urologie

Wat is een transurethrale katheter (TUK)?

Een transurethrale katheter is een katheter of een holle buis met een ballon aan het uiteinde die via het plaskanaal in de blaas wordt gebracht. De opgevulde ballon zorgt ervoor dat de blaaskatheter niet kan uitvallen. Een TUK wordt geplaatst als u niet meer kan urineren.

Wat is een suprapubische katheter (SPK)?

Een suprapubische katheter is een katheter of een holle buis met een ballon aan het uiteinde die door de buikwand in de blaas wordt gebracht. De opgevulde ballon zorgt ervoor dat de blaaskatheter niet kan uitvallen. Andere katheters, meestal tijdelijke zonder ballon, worden gefixeerd met een hechting.

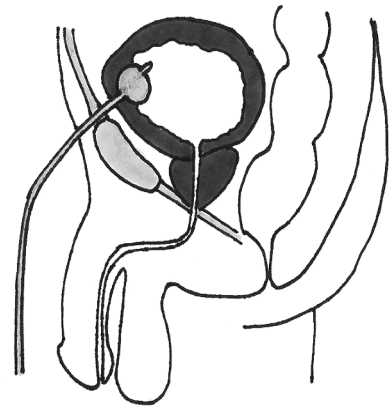

Blaas, schaambeen, katheter met ballon in de blaas.

Een SPK wordt geplaatst als u niet meer kunt urineren. Deze katheter heeft het voordeel dat deze afgeklemd kan worden om na te gaan of spontaan plassen opnieuw lukt.

Hygiëne en wondzorg

TUK
Het volstaat om dagelijkse hygiëne toe te passen. U hoeft hiervoor geen ontsmettende zeep te gebruiken en u kunt ook douchen met een TUK.

SPK
Het volstaat om 3 keer per week het insteekpunt van de katheter te controleren/verzorgen. Als u zelf niet in staat bent om de katheter te verzorgen, kan deze zorg eventueel aan uw partner of naaste aangeleerd worden. Als dit niet mogelijk is, wordt 3 keer per week thuiszorg ingeschakeld om het verband te vervangen.

Controleer vooral op **lekken**. Kijk ook of de huid rond de katheter **rood of ontstoken** is. Als de huid rood is, gebruikt u het best een ontsmettingsmiddel zoals Iso-betadine®. Verander wekelijks de richting van de katheter, kleef hem dus links of naar rechts vast op de buik. Voorzie een kompres onder waar

de katheter uit de buikwand komt, om een knik in de katheter te vermijden.

U kunt met een suprapubische katheter douchen. Vervang daarna het verband.

Vochtinname

Om goed te kunnen plassen is het belangrijk om voldoende te drinken; 6 tot 8 glazen water of niet-alcoholische dranken, naast de drank bij het ontbijt, middag- of avondmaal. Een glaasje alcohol bij gelegenheid is geen probleem.

Door voldoende te drinken beperkt u infecties en vermijdt u harde stoelgang (constipatie). Ook een gevarieerde voeding bestaande uit groenten, fruit en vezels helpt voor een vlotte stoelgang.

Urinezakken

Er zijn twee soorten urinezakken: de beenzak en de nachtzak. De achterkant is vervaardigd uit zacht materiaal om de huid niet te irriteren en een plakkerig gevoel bij het dragen te vermijden. De afvoerslang is flexibel om de urinestroom niet te blokkeren. Bij een te lange afvoerslang mag deze, indien gewenst, met een schaar worden ingekort.
De urinezakken hebben diverse handige aftapkraantjes. Hierdoor is het ook voor mensen met een verminderde handfunctie gemakkelijk te bedienen. Via het terugslagventiel loopt de urine niet terug in de afvoerslang. De centrale lasnaad maakt een gelijke verdeling van het gewicht van de urine mogelijk.

Zorg ervoor dat de urinezak lager hangt dan de blaas en fixeer de sonde zodat deze niet kan losgetrokken worden.

Beenzak

Een beenzak is een kleine opvangzak van 500 tot 600 ml urine, waardoor de zak niet opvalt onder kledij. Met de bijbehorende beenriempjes bevestigt u de zak aan het bovenbeen of onderbeen. De riempjes zijn elastisch en worden vastgemaakt met velcro.

In plaats van de beenriempjes kunt u ook een speciale urinebeenzakhouder gebruiken. Dit is een elastische wasbare fixatiekous die op een veilige, comfortabele en discrete manier de urineopvangzak tegen het been fixeert. Nadeel is dat zo'n fixatiekous niet terugbetaald wordt.

Het beenzakje ledigt u het best als het voor twee derden vol is.

Bij het ledigen van de urinezak, zijn volgende stappen aangewezen:
1. Was uw handen.
2. Hou de urinezak boven het toilet.
3. Open de klep en laat de urine eruit.
4. Reinig de uitlaatklep met toiletpapier.
5. Sluit de klep.
6. Was uw handen nog eens.

Nachtzak

De nachtzak kan ongeveer 1.500 ml urine opvangen. Overdag bewaart u de nachtzak in een propere plastieken zak op een koele droge plaats. Denk eraan eerst de zak te ledigen en schoon te maken door uit te spoelen met stromend water. Bij langdurig gebruik is het **wenselijk de nachtzak om de vijf tot zeven dagen te wisselen.**

's Avonds wordt de nachtzak aan het beenzakje gekoppeld:
1. Was eerst uw handen.
2. Ledig het beenzakje.
3. Ontsmet het uiteinde van beenzakje en koppel de nachtzak aan. Bewaar het dopje van de nachtzak in een potje met ontsmetting.
4. Zet de klep van de beenzak open en sluit deze van de nachtzak.
5. Was uw handen opnieuw.

Ledig 's morgens de nachtzak en maak deze los van het beenzakje. Zorg ervoor dat u de klep van het beenzakje sluit!

Katheterventiel

Er bestaat ook een speciaal katheterventiel (kraantje of flipflo). Hiermee kunt u overdag de katheter afsluiten zodat u geen beenzak hoeft te gebruiken.

U mag een katheterventiel alleen gebruiken in overleg met uw uroloog.

Het katheterventiel kan in twee situaties worden gebruikt:

- als u met uw uroloog blaastraining hebt afgesproken.
- als u met uw uroloog hebt afgesproken dat blaastraining nog niet nodig is. In dit geval zet u het kraantje overdag om de 3 uur systematisch open en hangt u er 's avonds een nachtzak aan (zoals hierboven beschreven).

Belangrijk hierbij is het volgende.

- Laat de volledige inhoud uit uw blaas lopen ook al loopt het maar druppelsgewijs! Het is namelijk belangrijk dat de blaas volledig leeg is.
- Als u denkt dat uw blaas leeg is, hoest dan eens zachtjes en kijk of er nog urine komt. Pas als dat niet meer het geval is kunt u de sonde afsluiten.

Inroepen professionele hulp

- Drink voldoende om infecties te voorkomen. Contacteer uw huisarts bij **koorts** van meer dan 38°C.
- Neem contact op met uw huisarts bij **misselijkheid, koude rillingen of braken.**
- Als u vaststelt dat er gedurende **een paar uur geen urine** komt maar u het **gevoel** hebt van een volle blaas; neem contact op met uw specialist. Soms als er veel steenaanslag is op de katheter of als de katheter snel verstopt raakt, is het beter om sneller van de katheter te wisselen. U kan ook uw blaas 2 keer of meer per week laten spoelen in bepaalde situaties.
- Er kunnen blaasspasmen of **blaaskrampen** optreden. Dit geeft het vervelende gevoel dat u moet plassen en niet kan. Uw lichaam reageert immers op de sonde, met als gevolg dat er urine naast de sonde loopt. In geval van overlast kan medicatie een uitweg bieden.

- Als de **SPK** uitgevallen is, moet u snel contact opnemen met het ziekenhuis. Dan kan gemakkelijk een nieuwe katheter via de oude opening ingebracht worden. Als u langer wacht, kan de opening van de huid dichtgaan. Dan moet er een nieuwe suprapubische katheter geprikt worden. Ook als de verblijfskatheter is uitgevallen is het ook noodzakelijk om het ziekenhuis te contacteren.

Terugbetaling materiaal

TUK:
Als u voor *meer dan 2 weken* een verblijfskatheter nodig hebt, kunt u materiaal (been- en nachtzakken) verkrijgen in de thuiszorgwinkel/ apotheek. Met een voorschrift hebt u dan recht op 20 been- en 20 nachtzakken per 3 maanden.
Heeft u voor *minder dan 2 weken* een verblijfskatheter nodig, dan krijgt u een ontslagpakket mee van het ziekenhuis.

SPK:
Een SPK is meestal langer dan 2 weken. Dan heeft u een voorschrift nodig van de urinezakken + document "bijlage 93" nodig om terugbetaling te krijgen van de urinezakken.

Er is **geen terugbetaling** voor de katheter zelf, niet voor een TUK en niet voor een SPK.

Wissel van een transurethrale katheter

Bij een verblijfskatheter krijgt u een afspraak om te proefplassen. Dit wil zeggen, een consultatie op de poli urologie waarbij de katheter zal verwijderd worden en men u de kans zal geven om spontaan te plassen. Een blijvende transurethrale katheter zal op de geregelde tijdstippen gewisseld moeten worden.

Wissel van de suprapubische katheter

Heeft u een blijvende suprapubische katheter dan zal deze op geregelde tijdstippen gewisseld moeten worden. Dit kan ofwel thuis gebeuren door een verpleegkundige ofwel in het ziekenhuis. Komt u naar het ziekenhuis, meldt u dan altijd aan bij het secretariaat urologie.

Breng steeds een nieuw urinezakje mee!

Om het risico van een urineweginfectie te verminderen, wisselen we de katheter met een gesloten systeem d.w.z. de nieuwe katheter en de nieuwe urinezak worden voor de wissel al aan elkaar gekoppeld. Hebt u vragen over de katheter, dan kunt u bij de verpleegkundige terecht. (zie achterzijde)

Notities

Contact

CAMPUS RUMBEKE
Deltalaan 1, Roeselare
t 051 23 70 08

CAMPUS MENEN
Oude Leielaan 6, Menen
t 056 52 21 11

CAMPUS TORHOUT
Sint-Rembertlaan 21, Torhout
t 050 23 24 36

www.azdelta.be

Bron: info verpleegkundig specialiste urologie

Artsen

Dr. Kristien Boel
Dr. Jasper Decoene
Dr. Karel Dewulf
Dr. Lieven Goeman
Dr. Heleen Maes
Dr. Wim Van Haute
Dr. Lieven Verhamme